

NÕUKOGU SOOVITUS,**11. juuli 2017,****milles käsitletakse Madalmaade 2017. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Madalmaade 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

(2017/C 261/18)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja koostööstamise tõhustamise kohta, ⁽¹⁾ eriti selle artikli 5 lõiget 2,võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjon võttis 16. novembril 2016 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2017) algust. Euroopa Ülemkogu kiitis 9.–10. märtsil 2017 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. 16. novembril 2016 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles nimetati Madalmaid ühena nendest liikmesriikidest, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 9.–10. märtsil 2017. 21. märtsil 2017 võttis nõukogu vastu soovitusel euroala majanduspoliitika kohta („euroala soovitus“) ⁽³⁾.
- (2) Kuna Madalmaade rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riikide majandused on üksteisega tihedalt seotud, peaksid Madalmaid tagama allpool esitatud soovitusel 1 ja 2 kajastuva euroala soovitusel täieliku ja õigeaegse täitmise.

⁽¹⁾ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.⁽²⁾ ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.⁽³⁾ ELT C 92, 24.3.2017, lk 1.

- (3) 2017. aasta aruanne Madalmaade kohta avaldati 22. veebruaril 2017. Selles hinnati Madalmaade edusamme nõukogu poolt 12. juulil 2016 vastu võetud riigipõhiste soovitude täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmete võtmisel ja strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel. See sisaldas ka vastavalt määruse (EL) nr 1176/2011 artiklile 5 tehtud põhjalikku analüüsi, mille tulemused avaldati samuti 22. veebruaril 2017. Komisjon järeltas oma analüüsi põhjal, et Madalmaades esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Madalmaade kolme aasta keskmine jooksevkonto ülejääk SKPst on euroala liikmesriikide hulgas kõige suurem. Ülejääk osutab sellele, et vahendid ei ole optimaalselt jaotatud ning et neid saaks majanduskasvu ja heaolu suurendamiseks paremini ära kasutada. Kodumajapidamiste netotulu kärbib kohustuslikest maksetest tingitud suur kiil. Erasektori võlatase on kõrge, eriti suur on kodumajapidamiste hüpoteeklaenu maht. Suured varad ja kohustused muudavad kodumajapidamised finantsvõimevust suhtes haavatavamaks. Meetmete võtmine on eriti oluline selleks, et vähendada võimalikku kahjulikku mõju Madalmaade majandusele ning selle suurust ja piiriülest tähtsust arvestades ka sellise mõju ülekandumist teistesse majandus- ja rahaliidu riikidesse.
- (4) Madalmaad esitasid oma 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi 26. aprillil 2017. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (5) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi võeti arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on nähtud ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013⁽¹⁾ artiklis 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovitude rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, milles käsitletakse seda, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.
- (6) Madalmaade suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa ning võlareeglit. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt on valitsusel kavas 2017. aastal saavutada valitsemissektori eelarve ülejääk 0,5 % SKPst ja suurendada seda 2020. aastaks 1,3 %-ni SKPst. Keskpika perioodi eelarve-eesmärk (struktuurne puudujääk 0,5 % SKPst) täidetakse varuga kogu programmiperioodi kestel. 2017. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse langema 2017. aastal 58,5 %-ni SKPst, mis on väiksem kui aluslepingus sätestatud kontrollväärtus 60 % SKPst. 2020. aastal on valitsusel kavas võlataset veelgi kärpida kuni 49,3 %-ni SKPst. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on usutav. Komisjoni 2017. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne ülejääk suurenema 0,2 %-lt SKPst 2017. aastal 0,4 %-le SKPst 2018. aastal ning seega keskpika perioodi eelarve-eesmärki ületama. Prognoosi põhjal jätkub kindlalt valitsemissektori võla vähenemine ja võlareegel täidetakse probleemideta. Üldiselt on nõukogu prognooside põhjal seisukohal, et Madalmaad täidavad 2017. ja 2018. aastal stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded. Samas on veel ruumi, et toetada nii eelarve- ja struktuuripoliitikaga (sealhulgas teadus- ja arendustegevusse tehtavate investeringute kaudu) kui ka reaalpalkade kiiremaks tõusuks tingimuste loomisega potentsiaalset majanduskasvu ja sisenõudlust, ning seda ka püsiva maksebilansi tasakaalustamatuse kontekstis, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist.
- (7) Tööhõive hiljutise kasvu võib panna suurel määral ajutise töölepinguga töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate arvu suurenemise arvele. Ajutise töölepinguga töötajate osakaal oli juba enne suur, kuid kasvab veelgi, ning ilma töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjaid tuleb kiiresti juurde, sest kohaldatavates tööõiguse, töötajate kaitse, maksu- ja sotsiaalkindlustusnormides on suuri erinevusi. Kuigi selles valdkonnas on võetud teatavaid meetmeid, loovad osa nendest teguritest endiselt rahalisi stiimuleid füüsilisest isikust ettevõtjaks hakkamiseks või ajutise töölepinguga töötajate palkamiseks. Sellest tingitud moonutused võivad mõjutada eriti tööturul kõige ebasoodsamas olukorras olevaid inimesi ja võisid olla üks põhjustest, miks reaalpalkade kogutõus jäi tagasihoidlikuks. Füüsilisest isikust ettevõtjatel on sagedamini ebapiisav töövõime-, töötus- ja vanaduskindlustus. See võib pikas perspektiivis mõjutada sotsiaalkindlustussüsteemi jätkusuutlikkust. Näilise füüsilisest isikust ettevõtjana töötamise vastaste

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

meetmete kohaldamine on kuni 2018. aastani edasi lükatud. Sisserändaja taustaga inimeste tööhõivega on endiselt suuri probleeme. Väljaspool ELi sündinud sisserändajate tööhõive määr on 20 protsendipunkti madalam kui Madalmaades sündinutel, kuid see on ainult vähesel määral seletatav erinevustega ende vanuses ja haridustulemustes.

- (8) Viimastel aastatel on suurenenud kodumajapidamiste hoiuste määr, sest muu hulgas regulatiivse keskkonna mõjul on kasvanud pensionisüsteemi teise samba (kohustuslikud erakindlustusskeemid) hoiused. Kodumajapidamised saaksid hakata raha paigutama majanduskasvu paremini toetaval viisil, kui kulud ja riskid põlvkonnasiseselt ja põlvkondade vahel asjakohaselt ära jaotada, minnes kaugemale indekseerimise ja finantspuhvrite vallas vastu võetud eeskirjadest (finantshindamise raamistik). Valitsus teatas, et kavatseb teist pensionisammast põhjalikult reformida, et luua kaetum, läbipaistvus, paindlikum ja kindlustusmatemaatiliselt õiglasem süsteem.
- (9) Aastakümnete jooksul süvenenud jäikus ja turgu moonutavad stiimulid on mõjutanud rahastamist eluasemeturul ja sektori hoiustamistavasid. Kodumajapidamised kalduvad kinnisvara väärtusele tuginedes hüpoteeklaene suurendama, mis suures osas kajastab pikaajalisi maksusoodustusi, eelkõige võimalust hüpoteeklaenude intressid maksustatavast tulust täielikult maha arvata. Kuigi majandus on veelgi elavnenud, ei ole selle probleemiga alates 2012. aastast tegeletud.
- (10) Investeeringud vähenes majanduskriisi ajal järsult ja on vaid osaliselt taastunud. Kogu majandust hõlmav investeeringute madalseis paistab suurel määral olevat tsüklilist laadi ning selle põhjustasid langus eluasemeturul ja eelarve konsolideerimiseks tehtud otsused. Suuri investeeringutõkkeid ei paista esinevat, kuid ehitusloa taotlemine võtab suhteliselt kaua aega. Tundub, et taastuenergiasektori madal investeeringute tase tuleneb varasemast turudünaamikast, turu ebakindlusest ja regulatiivsetest põhjustest. Teadus- ja arendustegevusele tehtavad avaliku ja erasektori kulutused on väikesed, sest haridustasemes, õpiedukuses ja majanduslikus arengus jäädakse kõige edukamatest liikmesriikidest maha. Valitsemissektori kulutused teadus- ja arendustegevusele on alates 2014. aastast jäänud samale tasemele ning ka erasektori sellealaste kulutuste tase püsib madalana. Selle küsimusega seotud nõukogu 2016. aasta soovitusel rakendamisel ei ole edusamme tehtud.
- (11) Komisjon on Euroopa poolaasta (2017) raames Madalmaade majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud tulemused 2017. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2017. aasta stabiilsusprogrammi ja 2017. aasta riikliku reformikava ning varasematel aastatel Madalmaadele esitatud soovitusel järelmeetmeid. Arvesse ei ole võetud mitte üksnes nende asjakohasust Madalmaade eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustes liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (12) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja on arvamisel, ⁽¹⁾ et Madalmaad täidavad eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti.
- (13) Nõukogu on komisjoni põhjalikust analüüsist ja kõnealusest hindamisest lähtudes 2017. aasta riikliku reformikava ja 2017. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel antud nõukogu soovitusel kajastuvad allpool Madalmaadele esitatud soovitustes 1 ja 2,

SOOVITAB Madalmaadel võtta 2017. ja 2018. aastal järgmisi meetmeid:

1. Kasutada eelarve- ja struktuuripoliitikat potentsiaalse majanduskasvu ja sisenõudluse, sealhulgas teadus- ja arendustegevusse investeerimise toetamiseks, pidades samal ajal kinni keskpika perioodi eelarve-eesmärgist. Võtta meetmeid eluasemeturu allesjäänud moonutuste vähendamiseks ja kodumajapidamiste võlguoleku soosimise pidurdamiseks, eelkõige kärpides võimalusi hüpoteeklaenude intresse maksustatavast tulust maha arvata.

⁽¹⁾ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

2. Kõrvaldada allesjäänud tõkked töötajate töölevõtmiselt tähtajatu töölepinguga. Käsitleda töötajateta füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise kiiret laienemist, muu hulgas vähendades ilma ettevõtlust pärssimata füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist soodustavaid maksumoonutusi ning parandades taskukohase sotsiaalkaitse kättesaadavust füüsilisest isikust ettevõtjatele. Muuta pensionisüsteemi teine samm juba alanud ulatuslike ettevalmistuste põhjal läbipaistvamaks, põlvkondade lõikes õiglasemaks ja vapustuste suhtes vastupidavamaks. Luua reaalpalkade kiiremat tõusu soodustavad tingimused, võttes seejuures arvesse sotsiaalpartnerite rolli.

Brüssel, 11. juuli 2017

Nõukogu nimel

eesistuja

T. TÕNISTE
